

Bewonersavond Stankoverlast Alblasserdam

11 februari 2019, Landvast

Aanwezig: ongeveer 60 bewoners, burgemeester Jaap Paans, wethouder Arjan Kraijo, Carlo Post (Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid), Jan Herman Duiven (brandweer), Guusje Eggen (GGD), Abel Crouchs (Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid), Herman Schnitker (gemeente Alblasserdam), overige deskundigen van de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid, GGD, brandweer en Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ), Jan Peter den Ouden (Den Ouden Tanktransport), medewerkers gemeente.

Deel I: uitleg van de experts

Gespreksleider Ronald van Dijk opent de avond en geeft het woord aan de burgemeester Jaap Paans. Deze spreekt zijn medeleven uit naar de getroffen en neemt de toehoorders mee in wat er gebeurd is. Hij geeft een eerste duiding: soms werd op zaterdag 9 februari het moment van delen van informatie als te lang ervaren, maar dat komt omdat informatie goed geverifieerd moet zijn, alvorens te kunnen delen. Ook geeft hij aan dat er nog de nodige onderzoeken volgen. Paans bedankt de pers (in het bijzonder Peter Stam) voor hun constructieve bijdrage.

Burgemeester Jaap Paans neemt bewoners mee in de dag van zaterdag. De meldingen van bewoners, melding van Den Ouden zelf, de enorme stank en communicatie omtrent de calamiteit. Het effect was enorm, vandaar dat besloten is deze bijeenkomst voor bewoners te organiseren. Momenteel wordt er onderzocht hoe dit incident heeft kunnen plaatsvinden door de Inspectie Leefomgeving en Transport (IL&T). Vanuit de gemeente onderzoekt de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ) het incident.

Jan Peter den Ouden, eigenaar van OTT, leest een statement voor waarin hij aangeeft mee te leven met de mensen die overlast hebben ondervonden en dat hij geschokt is door de situatie. Het bedrijf heeft 27 jaar ervaring en hecht aan een veilige bedrijfsvoering. Samen met de VR en de OZHZ gaat hij onderzoeken hoe deze situatie is ontstaan, of deze voorkomen had kunnen worden en kijken naar de ontstane schade. Deze avond is hij er vooral om te luisteren, omdat hij vanwege het lopende onderzoek naar de toedracht niet inhoudelijk op vragen kan ingaan. Hij bedankt de hulpdiensten voor hun professionele hulp.

Carlo Post, directeur Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (VRZHZ), schetst de incidentbestrijding. Hij toont begrip voor de verwarring die ontstond naar aanleiding van de communicatie; het 1^e NL Alert alarm sprak over een giftige stof, het 2^e NL Alert alarm gaf aan dat er geen gezondheidsrisico's waren. Hij maakt zijn excuses als hij iemand onbedoeld ongerust heeft gemaakt, maar legt uit dat in het eerste bericht het zekere voor het onzekere is genomen. Ook gaat hij in op de keuze voor NL Alert en voor inzetten van de sirenes. Hij legt de werking van het NL Alert uit en geeft een verklaring waarom sommige mensen de melding meerdere keren gekregen hebben. Zie voor verdere uitleg hierover deel 2 van dit verslag, beantwoording vragen uit het publiek.

Wethouder Arjan Kraijo, portefeuille ruimtelijke ordening, vergunningen en bestemmingsplannen, schetst de vragen die leven zoals 'hoe kan dit bedrijf hier zitten' en 'heeft het bedrijf zich aan de vergunning gehouden'? De omgevingsdienst is hier nu mee bezig. Hij geeft aan dat de omgevingsdienst het bedrijf meerdere keren namens de gemeente bezocht heeft de afgelopen jaren. In opdracht van de gemeente voert OZHZ onderzoek uit naar de vergunningen.

Jan Herman Duiven, adviseur gevaarlijke stoffen van de brandweer, geeft uitleg over de stof Petrolad. Hij verklaart wat er gebeurt als de stof verhit wordt en welke ontledingsproducten er kunnen ontstaan: aangetoond zijn waterstofsulfide en mercaptaan. Deze stoffen veroorzaken bij een lage concentratie al een enorme stankoverlast. Het RIVM is ook betrokken bij de metingen en deze deelt de conclusie van de Veiligheidsregio Zuid-Holland-Zuid.

Guusje Eggen, adviseur milieu en gezondheid GGD Zuid-Holland Zuid, schetst de grootte van de overlast en legt uit welke effecten het heeft op de gezondheid. De mercaptanen die zijn vrijgekomen uit het product Petrolad 2101 kunnen misselijkheid en hoofdpijn veroorzaken. De toxische effecten zijn daarentegen bij de gemeten concentraties onwaarschijnlijk of zeer beperkt. In verder gelegen gebieden is de hoeveelheid waarschijnlijk niet eens aantoonbaar, maar wel ruikbaar. De klachten gaan over bij frisse lucht. Mochten klachten aanblijven, is het advies om contact op te nemen met de huisarts. Bij verdere vragen over gezondheid in relatie tot dit incident kunt u contact opnemen met de GGD Zuid Holland Zuid via telefoon: 078-7708500 of email: info@dienstgezondheidjeugd.nl.

Abel Croughs, omgevingsdienst ZHZ, vertelt dat naar aanleiding van het incident de omgevingsdienst gekeken heeft naar de verleende vergunning(en). De vergunning is relatief jong; van 2014. Er zijn nauwgezette voorschriften voor het opwarmen van tanks. Het bedrijf is bovendien zowel in 2017 als 2018 4x bezocht. Nu volgt er samen met de VRZHZ onderzoek naar naleving van de vergunning.

Herman Schnitker, afdelingshoofd openbare ruimte en Hoofd Taakorganisatie omgevingszorg, legt uit wat de gemeente heeft gedaan om te voorkomen dat het bluswater zich mengde met het oppervlaktewater. Zaterdag zijn er diverse metingen uitgevoerd. In het riool hebben lozingen plaatsgevonden, maar dit gaf geen verhoogde waarden. Van zaterdag- op zondagnacht heeft het hard geregend, hierdoor is hemelwater in de kolken terecht gekomen en heeft de lozing zich verspreid. Dit was te ruiken in de huizen van bewoners en gaf daardoor overlast. Geadviseerd is toen om water uit de kranen even te laten stromen en het toilet door te spoelen om zo de lucht weg te nemen. Het water is op zondag uit de stelsels gehaald en nagezuiverd (in samenwerking met het Waterschap). Het besmette gebied is zo klein mogelijk gehouden. In overleg met Den Ouden zal ook daar het terrein schoongemaakt worden. Bij klachten is het advies om de gemeente te bellen via het algemene telefoonnummer 14078. Het speciale publieksnummer is inmiddels afgesloten. De afgelopen dagen zijn medewerkers langs geweest bij bewoners die overlast hadden in huis.

Er komen een twintigtal vragen uit het publiek. Deze avond is vooral voor de getroffenenen bedoeld. Aan het einde van de avond is er ruimte voor bilaterale vragen voor zowel pers als publiek. De vragen die gesteld worden door de inwoners kunnen geclusterd worden in de volgende thema's:

Communicatie

- NL Alert: hoe kan het zijn dat bepaalde mensen geen NL Alert hebben gehad?

Carlo Post: dit is pijnlijk en mag niet gebeuren. Post gaat uitzoeken hoe dit heeft kunnen gebeuren. Burgemeester Paans roept eenieder op die geen NL Alert heeft gehad om zijn/haar nummer bekend te maken om als kleine steekproef te kunnen dienen om te achterhalen waarom het mis is gegaan.

- Niet iedereen heeft zijn telefoon altijd bij zich, en daar wordt wel van uit gegaan. Inzetten van sirenes of geluidswagen zou toegevoegde waarde kunnen hebben gehad.

Carlo Post: het ministerie overweegt om de alarmeringspalen weg te halen. Wat betreft de VRZHZ en Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR) worden deze echter niet weggehaald voordat NL Alert volledig werkt. Burgemeester Paans benadrukt dat burgemeesters van Zuid-Holland-Zuid zich hier hard voor maken richting het ministerie.

- Er zat teveel tijd tussen de verschillende NL Alerts. "Wetende dat je in een gifwolk zit, word je daar niet blij van".

Burgemeester Paans verwijst naar zijn eerdere woorden hierover en vult aan met: de VRZHZ heeft naar eer en geweten gecommuniceerd. In een bepaald tijdsbestek hadden ze last van een technische storing. Ze dachten dat er berichten waren verspreid via Twitter en de website, maar die waren niet zichtbaar. Post: er is via Twitter gecommuniceerd, maar er is inderdaad achteraf gezien te weinig geplaatst.

- Zou NL Alert niet maandelijks getest moeten worden?

Carlo Post: NL Alert wordt tweejaarlijks getest, dit is landelijk besloten. In de evaluatie wordt de afweging om vaker te testen wel meegenomen.

- Is er afstemming geweest met de voetbalvereniging over het wel of niet afzeggen van de wedstrijden?

Burgemeester Paans: ja, er is afstemming geweest met de voorzitters. De overweging om af te zeggen lag bij de clubs. Er is geannuleerd vooral om de onprettige geur en niet om gezondheidsrisico's. Paans complimenteert beide voorzitters.

- De communicatie met de meldkamer en het nakomen van beloftes over terugbellen.

Burgemeester Paans: geeft aan het ten eerste waardeloos te vinden dat er niet of slecht teruggebeld is vanuit de meldkamer. Hij legt het proces uit hoe het werkt in de meldkamer en legt uit waarom er een kanteling was in de communicatie. In het onderzoek wordt dit ook geëvalueerd.

- Zou een buurt-whatsapp niet een beter middel zijn dan het NL Alert?
Burgemeester Paans: het middel buurt-whatsapp werkt goed, maar er zijn teveel verschillende app-groepen en nog geen dekkend geheel om op te kunnen vertrouwen.
- Hoe komt het dat ik de bewonersbrief niet heb gekregen?
Burgemeester Paans: Er is een keuze gemaakt qua verspreidingsgebied, maar er is ook gecommuniceerd via de gemeentelijke website dat iedereen welkom was vanavond.
- Waarom heeft de gemeente Alblisserdam niet naast de VRZHZ ook gecommuniceerd?
Burgemeester Paans: Er is gekozen voor een eenduidige communicatie vanuit één bron; we retweetten de bron (in dit geval VRZHZ) en delen berichten van de website van VRZHZ. Daarnaast is er ook via de gemeentelijke website en de social media-kanalen van de gemeente gecommuniceerd. Er heeft inderdaad een gat in de communicatie gezeten en daarom zal onderdeel van het onderzoek zijn of we voortaan zelf gaan communiceren.
- Waarom is er niet via de mededelingenborden van buslijnen gecommuniceerd?
Carlo Post: Per incident wordt de afweging gemaakt over de in te zetten alarmeringen. In dit geval was er geen aanleiding voor omdat het gebied waarop dan gecommuniceerd zou worden, te groot zou zijn. In dat geval zou bijvoorbeeld ook berichtgeving op de Zuid-Hollandse eilanden hebben plaatsgevonden.

Analyse / onderzoeksresultaten

- Er is behoefte aan volledige inzage in de analyse van de stof in de tank.
Omgevingsdienst ZHZ: er zijn monsters genomen, na analyse (12 dagen) worden de gegevens beschikbaar gesteld. Burgemeester Paans; we gaan het uitzoeken, duiden en toetsen; klopt de analyse met hoe het op papier staat en op de dag van het incident en in de bestrijding is waargenomen?
- Een inwoner zegt behoefte te hebben aan een officiële publicatie dat de geur niet aan de stof is toegevoegd, maar ontstaan is door chemische verbindingen.
De adviseur gevaarlijke stoffen geeft aan dat de geurende stof is ontstaan als gevolg van de chemische verbindingen. Hij verwijst naar het analyserapport dat nog volgt.
- Er is behoefte van meerdere inwoners om de meetresultaten thuis te ontvangen.
Burgemeester Paans zegt dit toe en vraagt of de betrokkenen hun gegevens willen achterlaten.

Vragen over gezondheid

- Er wordt gezegd dat diarree-klachten geen direct verband hebben met deze stof, de huisarts zag echter wel een direct verband, hoe kan dat?

GGD: er is geen verband tussen deze stof en diarree. Als de verschijnselen aanhouden of terugkomen, raadpleeg uw huisarts.

- Mijn zoontje had een allergische reactie. Ik hoor dat de stof kan neerslaan, kan hij opnieuw last krijgen?

GGD: het is de verwachting dat de klachten minder worden, indien nodig kunnen grote oppervlaktes schoon gemaakt worden met water en zeep (of een bleekoplossing).

Rol van het bedrijf, OTT

- Wanneer heeft OTT melding gedaan?

Burgemeester Paans; de melding van OTT liep gelijk met de andere meldingen, rond 7.00 uur in de ochtend.

- Hoe zit het met de aansprakelijkheid van het bedrijf? Er is vrijdag al melding gedaan van de verhoogde temperatuur, daarna zijn de mensen van dit bedrijf naar huis gegaan.

Burgemeester Paans: Dit is in onderzoek. Wie schade heeft kan dat bij de eigen verzekeraar melden. De verzekeraars zullen dan onderling overleggen.

Bewaking en Beveiliging

- Hoe zit het met beveiliging? Waar vroeger er regelmatig beveiligers liepen met honden, worden die nu niet meer gezien.

Burgemeester Paans; de ondernemers zijn bezig met het moderniseren van de bewakingsdiensten. We moeten alert op zijn dat dit niet alleen visueel is.

Mogelijke risico's

- Er wordt geïnformeerd naar een 'wat als'. Wat als het windstil was geweest, wat waren dan de risico's?

Burgemeester Paans wil zich niet uitspreken over 'wat als', maar geeft wel aan dat deze regio in de invloedssfeer van onder meer de Botlek en Antwerpen zit. Er worden regionaal risicoprofielen gemaakt, bestuurlijk vastgesteld en ambtelijk uitgewerkt en bijgesteld. Op basis daarvan wordt de aanpak van calamiteiten actueel gehouden.

- Er staan nog meer tanks op het terrein, wat zit daar nog in qua giftige stoffen? Is het verstandig om deze bedrijven zo dicht tegen de woonwijk aan te laten staan?

Wethouder Kraijo: de bedrijven worden opgedeeld in milieu-categorieën. Dit wordt bepaald in bestemmingsplan en vergunningen. Tegen de woonwijk zitten bedrijven met een lagere milieu-categorie. Het incident is echter aanleiding om er nog eens goed naar te kijken, dit maakt deel uit van het onderzoek.

- Hoe is dit incident ontstaan en kan het opnieuw gebeuren?

Wethouder Kraijo: het bedrijf bestaat al meer dan 25 jaar zonder incidenten. Er wordt toezicht gehouden op de bedrijfsvoering door de omgevingsdienst. Bij elke aanvraag voor een vergunning wordt gekeken naar de milieucategorie en risico's.

Vervolg

- Wie is verantwoordelijk voor de coördinatie van de onderzoeken?

Burgemeester Paans: ik ben bestuurlijk verantwoordelijk voor de coördinatie van onderzoeken van gemeente, veiligheidsregio en omgevingsdienst. De Inspectie Leefomgeving en Transport (IL&T) heeft een zelfstandige bevoegdheid.

- Zijn er al maatregelen genomen om een incident als dit voortaan te voorkomen?

Burgemeester Paans; dat antwoord kan ik pas geven als het onderzoek klaar is, dan komen er eventueel aanvullende maatregelen die bij de vergunning worden opgenomen.

- Is er strafrechtelijk onderzoek overwogen?

Burgemeester Paans: dit is niet mijn bevoegdheid. Dit gaat via 2 lijnen, zijnde de inspectie en onze eigen omgevingsdienst. Of er sprake is van nalatigheid is, is onderdeel van het onderzoek.

- Wordt het incident niet gebagatelliseerd?

Burgemeester Paans: Vanavond is geen sluitstuk, we gaan proberen meer informatie te geven. We zoeken nog zaken uit, maar dat kost tijd. We blijven u informeren. Op iedere vraag willen we een antwoord kunnen geven, ook als daar nog even tijd voor nodig is.

- Op welke termijn kunnen we rapporten/ uitslag onderzoeken verwachten?

Burgemeester Paans: we hebben vanavond veel vragen kunnen beantwoorden. Het moet nog duidelijk worden wat er in de container heeft gezeten. Als dat aanleiding geeft tot handelingsperspectief, dan communiceren we daarover. Het IL&T gaat over zijn eigen rapporten, dat duurt meestal lang. Voor verscherpt toezicht op OTT hebben we geen rapport nodig. De omgevingsdienst maakt een milieukundig rapport. Als laatste kan ik u melden dat we voor een feitenrelaas zorgen voor de gemeenteraad waarin we ingaan op het incident, de vergunning en de communicatie. Deze rapportage is er uiterlijk einde van de maand.

Deel III Ruimte voor één op één vragen

Na de vragen sluit burgemeester Paans het plenaire deel van de bijeenkomst en bedankt iedereen voor zijn/haar komst. De aanwezigen tonen (met applaus) dankbaarheid voor de inzet van de hulpverleners ter plaatse. Vervolgens was er gelegenheid voor zowel pers als publiek om één op één vragen te stellen. Daarvan is door een deel van de aanwezigen gebruik gemaakt.